

ФРАНЦИЯБА ПРЕЗИДЕНТ БЫЫБАРЫН БАСТАНЫ ТУУРА

Президент быыбарын бастакы туургу түмүгүн күүткөн бэс ыйын 2 күн булар туунугар Франция утуубата. Не дымала министр-спикер президент быыбарын бастакы туургу түмүктөрүн бачээт-ташынгар, президент поугар турбут сэтте кандидаттаран биридестер дабаны баыйар куолаһы ылабада көпүна. Онон Франция конституциягар сеп түбөһинирен, быыбар икис туура бэс ыйын 15 күнугар ытыла-ла-стаага быһаарылына. Онон бастакы туурга балачча куолаһы ылыт икис кандидаттар, а.э. Жорж Помпиду—правительствонн өйүүр партиялар представитель-ре уонна Ален Поэр—центристер кандидаттара кыттыны ылаах-тара. Куолаһы биригэ Помпи-ду—44, оттон Поэр 23 быры-һыанн ылаһылар.

Эрээри французтар уоста-рыттан уонна аан дойдутаары бачээт страницаларыттан үбүс киһи аата түспөт. Ол Франция Коммунистическай партиятыттан кан-дидат Жак Дюкло. Дюкло иһин хас бэһис француз куолаһын биэрде. Кини куолаһ 21,4 быры-һыанн ылаа, ол аата Поэртан 2 бырыһыанн ылаһыттан хаала-ла. Дюкло иһин Франция үлэһит өттү куолаһын биэрде. Ол курдук Сена департаментыгар—сен-дени-ге «Кыһыл пожека» куолаһы ылаһыан Дюкло бастакы мисте-ни ылаа. (38,6 бырыһыан), оттон Помпиду иһин куолаһ 33,9 бы-рыһыанн бириллибэ.

Ити агаһылыбыт сыһынара-лар Коммунистическай партияга французскай общество прогрес-сивнай өттүн эрэлэ төһөлөөх кур-дук улаһанын көрдөрүлөр. Биридизээн кандидаттар ма-нык куолаһтары ылаһылар: Жорж Помпиду (урукку премьер-ми-нистр, правительствонн өйүүр партиялартан кандидат)—44,14, государство быстах баһылыга, центрист Ален Поэр 23,38 быры-һыанн ылаһылар.

Оттон Франция Коммунистичес-кай партиятын кандидат Жак Дюкло иһин 1787665 быыбар-лааччы куолаһын биэрде. Ол аата 21,43 бырыһыан. Уопсайынан ылааха, быыбар бастакы тууру-гар ханас күүстөр ааттарыттан кыттыны ылыт 4 кандидаттар государство быстах баһылыгы-наарар үбүс куолаһы ылаһылар. Бэс ханас күүстөртөн бири кан-дидаты тургурууну социалистар аккаастааһытара буоллар, Жорж Помпиду икис туурга ха-наас лааһыр представительн ыт-та күрөстөһөрүгэр тиийэ ээ.

Хайдыһааччылар улахан ох-сууну ылаһылар. Кинилэр бары кандидаттарын иһин бириллибит куолаһы хөлбүү ылааха быыбар-га рабочайдар уонна демократи-ческой күүстөр кандидаттарын быһытынан кыттыны ылыт Жак Дюкло ылыт куолаһын ага-рынаар кыра.

Ханас күүстөр ити ситиһиһа-ра икис туурга бири кандидаты тургурууну аккаастаабыт социа-листар хайдыһылаах позицияла-рыттан ылаһыан чингэтиллибит буола. Ол эрээри кинилэр ула-хан охсууну ылаһылар. Кинилэр кандидаттара Марсель куорат ма-ра Деффер бары куолаһ 5 эрэ бы-рыһыанн ылаа.

«Франция Коммунистическай партията»—дээн бэлэстээтэ ФКП Генеральный секретара Валдек Роше—бэйэтин демократия кы-лаабынай күүһүн, социализм угу партиятын быһытынан көрдөрдө.

О. ПИВОВАРОВ, ССТА.

ВАРЫ ДОЙДУЛАР ПРОЛЕТАРИЯДАРА, ХОЛБОУУНУ

САНА ОЛОХ

СССР ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОНУНААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭҢИТТЭР
ДЕПУТАТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного комитета КПСС и районного
Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

№66 (3711)

1969 с.ыл. Бэс ыйын 5 күнэ
ЧЭППИЗ

Тахсара 38-с сыла
Сыаната 2 харчы

Ленинскэй ВАХТАБА

Бостуугар төнүннэ

Калинин аатынан колхоз! №-дээх биригээдэтин бири тө-луу үлэһитин Захаров Еримей Дмитриевич II көрүстүм. Мээн-дийэттэн биригээдирингэр наа-далаһан уонна почтаны ыла Төлөй Дирингэр кирибит.

—Быйыл бостууктар төнүн-нүм,— диэтэ кини сэлэргэһэ олорон.

Урут үс сайын субан сүөһү-гэ бостууктаабыта. Кини онно да сирдэрбэтэ. Ааспыт сайын оттоһунуга сылдыһыта, от-тон быйыл 151 сүөһүнү тулпут.

—Барыта уотуллар, государ-ствога туттарыллар сүөһүлэр—тыһаастар уонна тиктэлэр. Ветеринардар улаханник абы-раагылар. Сүөһүлэрим куйук-таларын иккитэ эмтээн имири эстилэр, 65 орус тыһаһаһы эт-таатылар. Эссэ сүөһү уойар укулун биэрдиһэр,—дири.

Сайын ити ээр танаһай препаратын иккитэ-үстэ биэрэр кыахтаахпыт диэбиттэр вете-ринардар. Ону, сүөһүлэрбин хайдах үөрдээн, мунуһан биз-рарим буолла, дири. Бүөлүмү-на даһаны, Мэнгэлээ, Мээнди-йэ эгэрдэринэн билигин мус-пуг сүөһүлэри хомуйуох диэ-тэххэ кырдык, үгүс сыраны ылаахтара турдаа.

Алонецкаялар ыгырын-ларын туһунан сыһылым ким да кэлсэтэ, эбэһээтэлиһэ диэ-ни ылыһынара илик эбит.

—Хаһыаттан ааһытым. Ула-ханник ылыһыт дьон эбит. Оттон ааспыт сылларга уотар-га тулпут сүөһүлэрим сууккага ортоһунан 800-900 грамма тик-тэ улааталлара. Быйыл да он-тон гүһэрбэт иһибин,—дири Еримей Дмитриевич.

«СО» корр.

Үлэлэрин саҥалаатылар

Быйыл сайын Бүөчүһүн сайы-лыһа биригээдэ субан сүөһү-гэ олоһу киниһэнэн сайыла-тыллар буолла. Ити сүөһүлэри бостууктар Толстоухов Е.С. (старшой), Снацев Д.Е., Тол-стоухов И.П., Красильников С.Н. харуахтар-истиэхтэрэ. Бу күнүгэр кинилэр 426 тыһа-һаһы уонна борооскуну ыйаан, туруктарынан арааран туттулар. Бары иккис сорт туруктаах-та быһаарылыһа.

Бостууктар барыта 500 гөбө-нү көрөр соруктаахтар. Били-гин тулпут ыччат сүөһүлэрингэр

4 бырыһыаннаах хлорофону-нан куйуктаны эмтэһини уон-на араас ыарыһылартан утары байыһылары ыттардылар. Сваскы хөлсөһөр кэмгэр тул-пуг сүөһүлэрин аһатыһа онан бастык хаачыстылаах 100 центнер оту таспыттара.

Калинин аатынан колхоз опыттаах бостууктара ити кур-дук бэйэлэрин үлэлэрин саҥа-лаатылар. Кыһамнылаах үлэ-һиттэр сүөһү сууккатааһы эби-лиһин лоппа үрдэтэллэригэр колхозтаахтар эрэллэрэ улахан.

Г. КРАСИЛЬНИКОВ.

Эдэр учууталлар

Уус-Лабинскайдаагы педагоги-ческой училище Краснодарскай кыраайга саамай мырдыаастара. Быйыл училище 35 төгүлүн вы-пуск өтөрөр. Маны бүтэрэр эдэр учууталлар Тюменскай, Омскай, Свердловскай уобаластарга, Алтай-скай уонна Приморскай кыраай-дарга үлэһин барыахтара.

СНИМОНКА: үөрдэи бүтэрээч-чилэр (хаҥастан уга) Ольга Со-лодова, Раиса Поповская, Антони-на Ильина, Алла Рыбинец уонна Татьяна Корнилова.

Е. ШУЛЕПОВ фотота,
ССТА фотохрониката.

Индия норуоттарын тылынан

ДЕЛИ. ССТА. Аан дойду үлэ-һиттэрин сирдэте В. И. Ленин айымныһылар Индия үгүс тыл-ларыгар тылаастаһа уонна эл-бэх тыһыһыга экземплярнык бачээттэннэ. Билигин Индияга көккө мадательстволар Ленин са-на үлэлэрин бачээткэ бөлөһүннү-лэр. Малаялам тылынан «Эйэ уһунан декрет», «Социалистичес-кай идеология уонна культура» диэн ленинскэй хомуурунньук, тамил тылынан «Муус устар-дааһы төһөстөр» бачээттөннөхтөрө.

ҮЧҮГЭЙ ТҮМҮГҮ СИТИСТИЛЭР

Ферма коллектива сыл 5 ыйыгар хас биридин ынахтан ортоһунан 622 кг үтүү мата. Ол аата үтүү валовой ы-ммын графитын 22406 кг аһаран, соруудаһын 192,3 быры-һыан төлөрдө. Хас биридин ынахтан үтүү маһыны ыла-һыһыттар Абрамова М. Ф.—800, оройуон Советын депу-тата Велых З. С.—685, Николаева М. Н.—694 килограммга төрдөннөр бастаан иһэллэр.

Коллектив чилиһинэрэ сана төрүүбү 100 бырыһыан тыһыһаахтык көрө-истөн колхозтарыгар туттардылар. Тө-рообут ылаах ферма үрдүнэн 70 бырыһыан сабылларын си-тистилэр. Ити курдук үлэһэ көрө ситиһиннэлэрдээх түмү-төһүлөр сыл 5 ыйын Ленин аатынан колхоз Мындагаһы-тааһы учаастаһын Адаам алаһыһаары ферматын ма-һыһыттар.

П. ДЯЧКОВСКАЯ.

ОРОЙУОН БААҤЫНАЛАРЫГАР

Төлөй. Дирингэри биригээ-дэ быйыл туорахтаах культу-раны—245, күөх үүнүүнү 70 гектарга ыһар быһааһынара. Ити соруугу бэс ыйын 3 күнү-гэр төлөрдүлэр. Туорахтаах культура ыһыттыттан 172 гектары катоктаатылар. Меха-низатордар аны адыһах күн көрүһө-истиннэн баран, наа-даһыһыга турунар быһааһы-наахтар.

Ол эрээри колхоз 2 №-дээх Маралаһытааһы биригээдэ туорахтаах культураны уонна күөх үүнүүнү барыта 238 гек-тарга ыһахтааһын ырааһы-нан төлөрдөккө иһэр. Бара-һаһы түмүгүнэн 124 эрэ гектарга снэмэни түһэрдө. Онон ыһы үлэтин түрөгөтөтөр сылаһан колхоз саалтата бу

биригээдэ эһи күүһү бара-дара наада.

Диринг. Эрилик Эристин аатынан колхоз туорахтаах культура ыһыттыттан бүтөрөн баран, бары күүһү күөх ыһы-ны ыһыһыга, хөртүөннүбү олордууга уурбута. Бэс ыйын 4 күнүгэр туруһунан 150 гектарга күөх үүнүүнү ыста уонна 15 гектарга хөртүөннү-бү олорто.

Чыаппара. Бараһаһы ту-ругунан Кара Марас аатынан колхоз туорахтаах культураны 223 гектарга ыста, хөртүөн-нүбү 4 гектарга олорто. Хаһаа-һыһыта бу күнүгэр ыһыла үлэһи түмүктүү соруктаах.

Билиги корр.

Ударнай ыйга

ТӨЛӨЙ ДИРИНГЭ. Калинин аатынан колхоз маһааһы би-ригээдэтигэр (биригээдин Е.В. Петров) быйыл сваскы орто-һун балачча ыһыһыһа. Бары-та 1000 гектар ходуһа уонна мэччирээг сирэ ааспыт сыллаах сэткэнэхтэн ыраастанан күөх от бытыһыраан таһыста. Баа-һыһаһы эргийэргэ онанан Орус баһа уонна Наммаарыны тастарыгар 1300 устуука сир-дизэ нэрдиһиннэ. Итиннэ сеп буолар тоһого эмиз баһыт лэмчэннэ.

П. СЕДАЛИЩЕВ

М. БИ...

Меньшевиктери кытары охсуу

РСДРП иккис съездин канин-тан партия иштер охсууу өссө таалаа күүдүнүн күүдүйүн барыта. Меньшевиктер съезд байкарынын торорго уонна партия киин учреждениеларын байкарын илдилеригэр ыларга сөрүмүстара. Кииндегэ Шеханов көмөлөсүтө, киин съездине киер тибил-дирит бары урукку меньшевик редакторлары «Искра» редакция-тын састаабыгар киллэрэи мо-дүйбүт. Съезд дьабылын манник куруубайдык канини кытта Ле-нин сөбүлүнүх тува суога. 1903 сыл татанна 1 күнүгэр Ленин оппортунисттарга байкалар саста-тан «Искра» редакцияттан тах-сыбыта.

Онон, Ленин редакциятан тахсыбытын канинтен, 52 нү-мөртөн саралан, «Искра» ленин-скэй онугар меньшевикскэй-оппортунистическай хайыаттан буолбута.

Итинник усулуобуйага партия-най тарилталары кытта сибээш тутулар, салайар тулуттан Ленин илгитинин ыйга үө сүүсчөкө су-руту суруйбара. Манник сүрүсү-сүл устата салданан барыта. Бу көмөгө Владимир Ильич историче-скэй суолталаах «Ииники бири харды, төттөрү икки харды» дигэн кинигэни сүрүбүт. Манна киин тэрээни боштуруостарга меньшевиктер оппортунисттарга саралаабыта уонна марксистскэй революционнай партия тэрээни принциптарын олохтообута. Киин-гэ РСДРП иккис съезигэр уонна ол канинтэн большевиктер мен-шевиктери кытта охсуууларын хаанытыгар сибилли арытны бараллибита.

«Искраны» быдыаан баран, меньшевиктер Ленингэ саба ту-һууларын өссө күүһүрдүттэр. 1904 сылаары сайын айаһын-тиэлэр көмөлөрүнөн меньшевик-тер партия Киин Комитетин байа-лаабытара. Меньшевиктери оп-портунистическай И Интернацио-нал байылыктара ойөөбүттэр, ки-инилэр Россияда сака тинтөх марксистскэй партияны тэрийэри сөбүлөбөт эдилэр.

Үөскөбүт быдыага-майга партиянай улаа тахсыбыт са-рахсийыны уонна тохтууу туо-ратарга сака съезди ыгылар наа-дата тирээбита. Ленин итиникх ылыбыта. Партия уонна киин салайар састаабын илгит охсуу-га Ленин үбүлүчү суолтаны ха-һыакка биэрбита. Үгүс маахат-тар бааларын үрдүнэн Ленин «Вперед» дигэн большевикскэй ха-һыаты таһаарары ситиспитэ Швейцария кэккэ куораттарыгар уонна Парижка рефераттары ха-дыттан киллэрбит харчытынан Ленин бу хаһыаты тэрийбита. Ленин редакциятынан тахсар ха-һыат меньшевиктери утары охсу-уга уонна партия III съездин ба-һыини улахан суолтаны

В. И. Ленин III съезди канин-тарга бэлэмнэ-бэлэмнэ, бол-шевиктер меньшевиктери кытта сибээстэрин байкаларыгар ыгыр-быта. Киин салалтатынан 1904 сыл апырдаах ыйыгар 22 больше-вик сүбэ мунуһа ытылалыбы-та. Мунуһах партиянай кризис ту-һунан уонна онтон тахсар суол-лар тустанан боштуруостары дүүүлэспитэ. Мунуһах Ленин су-руйбүт «Партияга» дигэн ыты-рымытын ылымыта. Ыгырымыга партиянай тарилталар III съезди түргэнник ыгылар илгит охсуула-рыгар атыллыбита. Онон муну-һах Ленин дикти буолааччыларга съезди ыгылар илгит охсуууга программанын буолбута.

Россияга баар партиянай ко-митеттар байылар үгүс өтүлөрө Ленин ойөөбүттэр. 1904 сыл бү-түттүгэр большевикскэй комитет-тар үө уобаластаагы конферен-цияларга (Сибирини, Кавказла-ры уонна Хотугу) ытыллыбыта. Итилер байылар үгүс өрүт Коми-тетин Бүрөтүн табытара. Бире Ленин салалтатынан съезди бэлэ-мненин ылымыта.

РСДРП састаабыгар большевик-тер меньшевиктери кытта биригэ-сэйдэбииттара тынан баран бай-бэ-лэрэ түспө революционнай линия-ны ылымытара. Бу линия проле-тариат, бааһынай аймах, Россия бары норуоттарын түрүт иштерис-тэригэр эппиттирэр.

Бу көмөгө Россияда революцион-най кризис өссө күүһүрдүтэ. Ха-да ый устата салданан барыт Японияны кытта сэрии ыраахтаа-ды Россиятын бары куһаан өрүт-тарин хастым тардыбыта. Саа-таах сэрии сааттаахтык бүтүүтэ-араада суох дигэн Ленин өтө ко-рон суруйбута. 1905 сыл баста-мы күнүгэр Петербурга улахан суолталаах сойуһулар буолбү-тара. Тохсунуу 3 күнүгэр Пути-ловскэй заводка буолбүт стачкада 12 тыһыынча киин кыттыны ылбыта. Путиловецтары атын за-водтар уонна фабрикалар эйэ-ойөөбүттэр, онон тохсунуу 7 күнүгэр стачка бүтүүн уонсай буолбута. Өрөбүт күн тохсунуу 9 күнүгэр рабочайдар кэргэттэ-рин кытта (140 тыһыынчаттан тахса киин) ыраахтаадыга пети-цияны алды Зиний дьыбараска барытара. ыраахтаады пра-вительствотын биримэһини сэри-лэр саба-сабырдаах суох дыну-уотунан көрсүбүттэр. Итинна ты-һымчачтан тахса киин өлбүтэ уонна 5 тыһыынча кэригэ киин боһурубута. Бу хааннаах бүрү-ү охсорууттан норуот маассата ула-ханник абырбыта. Сир ахсын де-монстрациялар, стачкалар саа-ламмытара. Рабочайдар илгит-тигэр сааны-саадагы ылбытара. Уулуссаарга баррикадалар оҕо-һулубуттара.

СНИМКАРГА:
ЛОНДОН. Перси-Серкус 16 №-
рз. Манна В. И. Ленин Лондонга
партия III съезигэр кэлэн баран
опорбута. Таблицага манник су-

руллубут: «Владимир Ильич Улья-
нов-Ленин. 1870 — 1924 гг.»
РСДРП Киин органин — «Пролетарий»
хаһыат бастагы нүмөрү.
1905 сыллаахха Женевага тах-

сыбыт «Демократическай револю-
цияга социал-демократия ики
тактикага» дигэн В. И. Ленин ки-
нигэтин бастагы таһарытын
обложката.

Революция сабаланыыта

Ленин бу сойуһуларга револю-ция сабаланыытын быһыыты-нан сыналлаабыта. «Вперед» ха-һыакка бөчөттөмүт метастыла-ларга киин бу сойуһуларга ди-ринг ырытымын биэрэр, киинлэр аан дойдутаагы революционнай хамааһыны суолталарын бэ-лэстэр. Революцияга партия стратегическай баһыны уонна тактикатын, съезд үлэтин бэрэ-дэни өнөрбүтэ, съезд дүүүлэ-ниэхтэх уонна биһигиэхтэх бары сүрүн матырыйаллары уонна резолюциялары бэлэмнэ-бита. Итилер партия бүтүүнүн эбэхтэлинигэр директиватын бы-һыытынан көрүлүөхтөхтэр.

Партия III съези 1905 сыл-лаахха мүүс устарга Лондонга аһылыбыта. Бу большевиктер съездинин буолбута. (Ыгырыб-тарын үрдүнэн меньшевиктер съезди калбатахтэр. Киинлэр Женевага байлэр конференция ылынытара.)

Съезд үлэтин Женевадан кэл-лэн Ленин салайбута. Ленин үгүс сыратын биэрбитин туоһу-та — съезд боротоктоолуулар киин 140-на тыл этинтэ уонна этии киллэринилэр суруллубута. Ленин резолюцияны өнөрөр комиссияга кыттыбыта, резолюция быра-һыактарын редакциялаабыта, мунуһах диктигитин кыһын то-лорбута. Съезд буржуазнай-демо-кратическай революцияга боль-шевиктер стратегическай баһы-нарын уонна тактикаскэй линия-ларын бэлэстэбита. Сэбилэни-лээх постаниа, баһынайдар хамааһынарыгар сыһан ту-һунан ленинскэй резолюциялар ылылыбытара. Съезд партия Устаабын бастагы параграфын хаттаан көрбүтэ уонна киинин ленинскэй формулировканан би-гэргэппитэ. Ленин баһылыктаах партия Киин Комитетин табы-та. Киин Комитет «Искра» уонна «Вперед» хаһыаттар онуулар-гар тариллыбит партия Киин ор-ганин «Пролетарий» редакторы-нан Владимир Ильич биһигэппи-тэ. («Пролетарий» хаһыат үө сылтан орду кэмгэ тахсыбыта). Ити кэм устатыгар хаһыат стра-ницаларыгар Ленин 100-төн тах-са метастылаага уонна бэлэ-тэһинилэр бөчөттөмүт.

Ленин съезд канинтэн Жене-вада төһөнн кэлбитэ уонна киин дьаһаһынаах үлэни ылымыт-наа барыта. Киин бири саамай сүрүн соругунан буолан ааспыт үгүс съезд бойбуой революцион-най тактикаскэй линиятын про-пагандалааһын уонна меньше-виктер оппортунистическай так-тикаларын критикалааһын аа-дыра. Ленин съезд туһунан да-һылааттары өнөрөр, метастыла-лары суруйбара. «Демократичес-кай революцияга социал-демо-кратия ики тактикага» дигэн канигэни суруйбута. Киингэ

1905 сыл от ыйыгар Женевага бөчөттөмүт. Бу үлэга социал-демократия уонна рабочайдар маассаларын бүтүүнүнүн ил-гитер меньшевиктер оппортуни-стическай линияларын саралы тардыбыта. Меньшевиктер этэл-лэринэн, пролетариат уонна ки-ин партиятын соругунан либе-ральной буржуазияны ойөөбүн буолуохтаах үбү. Киинлэр са-һылыларынан, буржуазнай ре-волюцияга аны пролетариат туох-ха да тарбачааһа суохтаах. Вла-димир Ильич меньшевиктер эти антимарксистскэй бигэргэтиилэ-рин кытаанахтык сэмэлэбита уонна киер тинитэ. Ленин Рос-сияда буржуазнай-демократиче-скэй революция уратыларын да-һылаабыта, киин камсатар күүстэрин көрдөрбүтэ, проле-тариат партия стратегиятын уонна тактикатын түгүтүн буолаач-чы пролетариат баһылыктааһы-нын туһунан идеяны бары өтү-көн биһигэппитэ. Нуучча рево-люцияга ардаагы буржуазнай революциялартан бастагы на-роднай революция буоларынан, киин баһылыр күүһүн быһы-тынан буржуазия буолбакка, про-летариат буоларынан сүрүн ура-тылаах дигэн Ленин суруйбута. Меньшевиктер бу революция сү-рүн күүһүнэн буржуазия буол-ла дигэн туран, пролетариат ору-луи өрө буолбакка, ому тэһэ маасса салайааччытын уонна та-рийээччитин быһыытынан рабо-чай кылаас партиятын оруолун нэмталытара. В. И. Ленин улуу үгүтөтүнэн буржуазнай-де-мократическай революция соци-алистическай революцияга кубу-луйарын туһунан теорията бу-лар.

Тохсунуу 9 күнүгэсэи сойу-һулар канилэртэн револю-ционнай охсууу Россияга өссө сыгы политическай характер-даммыта. 1905 сыл саһыгар

уонна сайынгар дойду промыш-леннай кинигэригэр бөлөн стач-калар буолуоталаабытара. Боль-шевиктер олохтоох тарилталарга үбүс съезд байкарымыларын уонна Ленин ыйыларынан са-лайтаран, революционнай норуот маассабай өрө туруутун баһы-лаабытара — көһүлэбэттэр. Ор-дук улахан суолтаны икки атар ый устата буолбүт Иваново-Воз-несенскэйга үлэтир таһа-арооччулар стачкаларга ылбыта. Манна 70 тыһыынча киин ымы-тыбыта. Рабочайдар стачка кэ-лигэр боломуочунайдар Советта-рын тэрийбиттэр. Ити дьининэн, Россияда рабочай депутаттар бири аан бастагы Советтарына буолбута. (1905 сыл күһүнүгэ) нуучча бастагы революциятын уотун аһытар Советтар Петер-бурга, Москвага уонна да атын куораттарга тариллыбиттэр.)

Рабочайдар канилэртэн ох-суууга аны бааһынай аймах өрө турбута. «Петомкин» броненос-ца байылаанай моряктар восста-ниелара буолбута. Владимир Ильич эти сойуһулартан түмү-күгэр өнөрбута. Киин больше-виктер бүтүүн норуот сэбилэни-лээх восстанкытар бэлэмнэ-тэ ыгырбута, түргэнник туттары-халтары моддуйбута, бойбуой дружиналары тэрийи наадатын ыйыта, киинлэри сэбилэ-сэ-биргэниин хааччыларга ыгыр-быта. РСДРП Петербургаады комитетин иһинэди бойбуой комитеска ыһыты сурутар Ле-нин бытаарымын, эл-дээл буе-лууну критикалаабыта.

Ол тыһан баран партияны уон-на рабочай кылааһы сурутуу са-лайы Ленингэ олус уустук этэ. Ол иһин киин эмигрант-тан түргэнник дойдутугар барар-га дуулуспута. Кэлин үһүс ки-ин бадага туолбута. 1905 сыл сэттинэн сакагыгар Владимир Ильич Ленин Россияга барыта.

«Россияга барыан иһиниз». Худонник И. Болякова харты-
ната.
СССА фотохрониката.

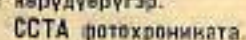
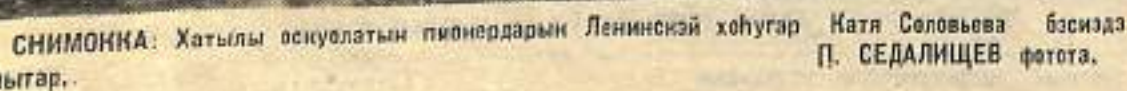

1969—70 с.с. үөрэх дэвдлэг бэлэмнэнгээ уонна ово сайынгы сынналаны табатык тэрийиңгээ Хатылы нэһилиэгин общественноһын уонна коллективын оройуон бары оскуолаларыгар ыннырылар

Бэлнэ-ахыс кылаастар үөрэнэччилэрэ от хо-
муругар, сүөһү интититтэр үлэниэхтэрэ. От хо-
муругар үөрэнэччилэртэй механизированнай
аппарат арыа көмүллүбө. Үөрэнэччилэр 200

Местом председателя А. ПОПОВ.

хоо дирекцитай уонна отделениилар саалаталара бу ыһаарыны идэлээх союэтар аһыһаарыны кочинарыгар подколлентивтарга өйөтөн, В.И. Ленин төрөбүтэ 100 сыла туолуутун көрсө бэйэлэригар социалистическай эбэлээтэллэһибины ыһынан үлэлииллэригар соруудахтаа.

Кыганах оскулалары ачыла кылаалыгар 28 оро үөрэммитэ. Киинлэртэн 27 үөрэнээччи экзаменга киирбэтэ. Бастагы экзамен түмүгүнэн алгыбыраа хотурулунан үлэни тутта. Үөрэнээччи хаачыстыбада суутпата, 125 ки оро кундан сыананы ыла.

М. ФЕДОСЕЕВ.

—Тукатарымам, экинчи үчү-
ойдук үөрөнөр булагыңыт.
Бирок биринчи келетилер, —
деди ийилер. Ону истөн уе-
аттара уюнна кыргызтара
эрке дизи үөрдүлөр. Оо,
деди бараксагына ийетин үө-
ртөн ордук туох келней!
Иш ара үөрдүн!

М. ЕДИНОВ.

Бүгүн Москвада коммунистическэй уонна рабочай партиялар аан дойдутаагы Сүбэ мунньахтара аһыллар. Сүбэ мунньах аан дойду бары коммунисттарын уонна бары революционнай куустарын доктустар уонна киһи-аймах бүтүүнүн интэриһин таарыйар «Билигин кэрдик кэмкэ империализмы утары охсуһуу сорулгара уонна коммунистическэй, рабочай партиялар, бары антиимпериалистическэй куустар бииргэ түмсүүлэрэ» дээн болпуруоһу дүүллэһинэ.

Аан дойдутаагы рабочай кылаас интернациональнай биир санааланыыта аан дойдутаагы революционнай процесс быһаарар факторынан буолбута, буолар уонна буолуоҕа. Научнай коммунизмы төрүттээчилэр пролетарийдар кэккэлэрэ биир ньыыл буолуутугар үлэһиттэр капитализм батталыттан босхолонор иһин охсууларыгар сүрүн наадалаах суолу көрөллөрө. Рабочай кылаас интернациональнай союһа эрэ киһи бүтэһиктээхтик кыйаыытын хааччыйыа диэбитэ Маркс. Ленин аан дойдутаагы рабочай кылаас интернациональнай биир түмсүүтүгэр империалистическэй монополиялар утары ситиһилээх охсуһуу суолталаах усулуо-

буулагын көрөрө. «Капитал,—дизин быһаарбыта кини,—бу аан дойдутаагы куус. Кинини кыйаар туһугар, рабочайдар аан дойдутаагы союзтаһылар уонна бырааттаһылара наада» (соч. толору» хоһуура, 40 том, 43 стр.).

Бары революционнай, антиимпериалистическэй куустар, бастаан туран, аан дойдутаагы рабочай хамсааһын, империализмы утары охсуһууга түмсүүлэрэ наадатын кэлин сыйлардаагы событтар чүүлүккэ көрдөрдүлэр. Урут сүтэрибэт позицияларын төһөнөрө дуулуһан, империализм уонна аан дойдутаагы реакция кэлин биризмэс аан дойду араас оройуоннарыгар эйэ уонна прогресс, социальнай уонна национальнай босхолонуу куустарын утары кимэн иһиргэ соруналлар.

Америка империалистара Вьетнам героическай норуотун утары бүрүйдээх сэрини салгаач ыһталлар. Израиль телевиннытара араб дойдутарын утары провокацияларын тохтоппоттор. Бөһөк милитаристара уонна реваншистар олус активнайдаан эрэллэр. НАТО агрессивнай блогун үлэтэ-хамнаа күүһүрдэ.

Коммунистическэй хамсааһыны, эйэ, социальнай уонна националь-

най босхолонуу куустарын утары охсуһууга аан дойдутаагы реакция араас ньымы уонна средствону—провокациялары, атын дойдутар ис дымалаларыгар ороһууну, контрреволюционнай сөбүлүүнү, байыаннай интервенциялары туттар. Ордук улахан болсомтону өй-санаа өттүнэн куордаллааһына уураар.

Империализм бэйэтин өргөһүүнү кылаанан социалистическэй биир сомоболоһуу дойдутарыгар туһаайар. Ити түбэспиччэ буолбатах. Социализм аан дойдутаагы системата—эйэ уонна норуоттар туттала суох буолууларын мэккитэ, империализм хара дьаһаах санаатын толорор суолун хоргустыыр быһаарылыах куус.

Билигин империалистар социализм дойдутарын утары байыаннай өттүнэн быһаччы хабырыйсарган туттунулар. Ол иһин кинилэр куордалаһыр политическэй уонна идеологическэй охсуһууга, социалистическэй дойдутары ис өттүттэн сатартырга сүрүн болсомтолорун уураллар.

Империалистическэй реакция аан дойдутаагы коммунистическэй хамсааһыны мөлтөтөргө, үрэйэргэ, сорох болпуруостарга кини кэккэтигэр тахсыбыт марахаттары уонна хайдыһылары туһа-

нарга кыйаа сатыыр. Игиннэх улахан эрэммэни ревизионистарга, националистарга, хайдыһынны таһаараччыларга уураар.

Норуот утары сыалларын ситиһэргэ империалистическэй эргимтэлэр Кытай билигин салаааччыларын улуу омугумсуйар, националистическэй политикаларын толору туһанаалар. Мао-Цзедун бөлөҕө, ККП IX съезди көрдөбүтүн курдук, марксизмы-ленинизм кытта сибээһин быста, бэйэтин социалистическэй сомоболоһууга, аан дойдутаагы коммунистическэй хамсааһынга уун утары туруорда уонна аан дойдутаагы «маоистскай» хамсааһыны тэрийэргэ дуулуһар. Кини улуу омугумсуйар, хайдыһылаах курса социализм дьаһалтыгар, бары революционнай, антиимпериалистическэй куустар биир ньыыл түмсүүлэригэр улахан хоромһуну таһаарар.

Коммунистическэй хамсааһын төһөнөн түмсүүлээх буолар до империализмы утары охсуһуу сөччөнөн ситиһинээх буолар.

Марксизм-ленинизм иһин билэминт, политическэй охсуһуу бавый олоһун интэриһинт коммунистар эрэ империализм агрессивнай куустарын үүнүү-тэһини-ниир, норуоттарга эрэллээх суо-

лу быйар дьобурдаахтар. Бу болпуруостары быһаарыыта улахан суолтаны коммунистическэй уонна рабочай партиялар бүгүн аһыллар Сүбэ мунньахтара ылыаҕа. Сүбэ мунньагы ыгыраҕа 70-тан тахса быраатты партиялар сөбүлэһиннэр. Сүбэ мунньагы ытыыга билигин кэм тириээн туар сорулгатын, империализмы утары охсуһуу стратегиятын уонна тактикатын оңорууну, коммунистическэй хамсааһын түмсүүтүн бөгөргөтүүнү холбоһон дүүллэһэргэ кыагы биризмэс.

Марксистскай-ленинскэй партиялар Сүбэ мунньагы холбоһон бэлэмнээтилэр. «Билигин партия-быт,—диэбитэ Персия мааҕа Кыһыл площадьта тыл этэригэр таһаары Брешнев Л.И.—бу Сүбэ мунньах ситиһилээхтик барарыгар уонна империализмы утары, эйэ, демократия, национальнай босхолонуу итинэн социализм иһин уолсай охсуһууга саҕа суолталаах кэрдик кэмкэ буоларыгар бэйэтээн тутулуктаагы барытын оңорор».

Быраатты марксистскай-ленинскэй партиялар коммунистическэй хамсааһын нинигэр туар сорулгатын үчүгэйдик өйдөөн туран, Сүбэ мунньахха муһуннулар.

В. ПОЛЯНСКАЯ.

Хардары-таары көлбөрүтүһэллэр

Мин Эрлик Эрстиин аатынан колхоз киһи бөлүөлөгөр Дирингэ олобуун. Олунууттан ыла радиоҥ саҕара ыах. Кыһын ыаллым өлөрбүт «Сельэлектр» үлэһиттэра мин дьэбөр инирер радио линиятын быһан кэбиситтэра. Ону өгөттөрөргө маһаагы сибээс үлэһиттэригэр уонна Холтоҕо нэһилиэгин Советин исполкомун председателэ Далбаев К. П. эппитим. Онтон кинилэр ханымк да дьаһалы ылбатахтарыттан «Сага олох» хаһыакка суруйбутум.

Кэлин чаһынай кэпсэтэн биер кыһаххэ линиябын өгөтүрө, ум. Ону радиотехник Борисов Ю. Г. монтерин ыһтан быстараан кэбистэ. Ол быстарымы эн линиягар замыкание баар дээн биригичинэ туруорда. Онон өтөр-наар радио истабэт буолдум. Хаһааҕа дьэри радиота суох олоруоххун сөбү?

П. Н. ФЕДУЛОВ.

Сотурутаагыта билигин үлэһиттэр бу сурунка этилэр чакчылары кытта билес Дирингэ баран хаас да салайааччыны, сурунка ахтылар Ю. Г. Борисов уонна сурук автора Федулов П. Н. кытта кэпсөтө сырытта.

Сибээс Дирингэааа отделениетын начальнига таб. Михайлов

В. В. бу болпуруоска муус устар ыһта сибээс үлэһиттэра уонна Холтоҕо нэһилиэгин Советин исполкомун председателэ Далбаев К. П. өгөртүбүт актарын көрдөрө уонна онтон кэлин дьаһала хайдах туох быһаарылыбытын билбэтигэр дьир.

Сельсовет исполкомун председателэ Далбаев К. П. да маһаах сөччө күүтүүнээх эппити биэрбэт. Кини-быһаччы сибээс үлэһиттэрин, чуолдан таһаары Борисов ааныа үлэһиттэрин, бөлүгүн бүтүн колхоз үрдүнэн радионы истибэккэ олоролорун туһунак өтөр.

Оттон техник Ю. Г. Борисов быһаарыыта маһаах. Федулов П. Н. радионы истибэтэра өр буолбута кырдык. Онуоха аан бастаан кини линиятын ыаллара «Сельэлектр» үлэһиттэра алдыһытара. Өссө ону өгөртөккө сырыттаһытына ошонкор бөйөтө көннөрү киниэхэ өгөттөрбүтэ. Оттон радио линията электрелиниги анынан биер остоолбон барар. Ол уот линията олус намыһаан хаалан сааһы тыалга хамсаан радио линиятыгар замыканиены өгөртүтүн иһин, радио линиятын быһан кэбиситтэрит. Билигин онно икки остоолбон туруордахха линияны

һааа кэлэр кыһын оттулар өтүтүк маа баһаар субьютунуу тэрийдилэр. Быртыа 360 кубометр маа кэрдиллэн бүтэ. Онтон 260 кубометра дьэ таһыгар кылаары-лаһа. Бу коллектив Мугудай дьэадыгар икки күн субьютунуука үлэһиттэра.

М. СИВЦЕВ.

сантардан тардан биэрээххэ сөл. Таһаары Федулов редакция ыһытты суругар туһаанааххэ үлэһиттэр уонна салайааччылар эппиттэра итинник. П. Н. Федулов радиотын линията эргэтин бөйөтө да биэрбэттэр. Ол эрэри уружу өттүгэр кини линиятыгар замыкание баар дээн ким даһааһы тугу да эппэтэх өбүт. Оттон үһэ ахтыллыбыт акт туһунак Федуловка билиһиннэраа хаа да наадалааһынан аахытаах. Дьаһаар бу акт аһарда кини линиятын туһунак оңоһуллубут эрэри киниэхэ өссө биер куопуулата бөрүлүөхтөөх өбөтөр бу туһунак Сельсовет дуу, сибээс үлэһиттэра дуу биллэриэхтээх этилэр. Ону аахайбаттар. Ол аата маһаа кини кыһааһытыгар өссө да тоһуруу кыһаан баарын бу көрдөрө. Аны маһыгы эби эһаахха наада. Колхоз парткомун секретара таб. Дмитриевтэн бу туһунак ыһыппыһытыгар: киниэхэ радиотехник Борисов Федуловка икки остоолбон туруор дьээн эппитим, ону туруора илик дьэбит. Оттон Борисовтан маһы ыһыппыһа, Федуловка сирэй көрсөн мин эппэтэдим, сибээс отделениетын начальнига В. В. Михайловтан, кини ошонкор өтөрүгөр көрдөспүтүм дьир. Оттон Федулов бу туһунак билиһиттик истэн соһуйда. Дьэ ити курдук биригэн-биригэ көлбөрүтүһү түмүтөр П. Н. Федулов линията күн бүтүн да оңоһула илик.

Түмүктээн эттэххэ, бу болпуруоһу бүтэһиктээхтик быһаарарга Холтоҕо нэһилиэгин Совета быһаччы ороһон, Федулов линията чөлүгөр түһэриллиэхтээх. Маһаах колхоз, нэһилиэк салайааччылара уонна сибээс үлэһиттэра быһаарылыах дьаһалы ыһахтара дьээн редакция эрөнэр.

Андрей төрөппүттэрин көмөтүн күүтэр

Андрей төрөппүттэрин көмөтүн наах тылы истибэккин. Уол аҕата күүтэр диэтибит. Ити кырдык. Кэм үөрэнэр олоһоһхут дьэ, өссө оһуолаада кэлэр-барар дьээн буоллар, итинник этиа суох этибит. Кинилэр уоллара Андрей Кэженин сыһаалаан-соһулаан, нэһинчэ төрдүс кылааһы, ону да иккис сылыгар, бүтэрдэ. Бу өбөһү, үһүс кылааска үөрэнэ сырыттарына, нуучча кылааһыгар көһөрбүттэр. Урут сааламы үөрэнэн иһитт өбөһүтүттэринэ—төрөтэ—барыта марахана чуолкай. Андрей сурунка мөлтөх, нууччалыы көнсир дьэра саһдыбатах. тылын саһааһа олус дьадагы. Онон айылга үөрэрин, историни кэпсиригэр, нууччалыы сатаан саһарымына, үгүстүк эрайдыра.

Үөрэнэр да өбө өрүү оһуолаада сылдьыбит, күн үгүс аһаран дьэтигэр атаарар. Үөрэнэччи уруокка ылыт билигин, дьобуру салгы сайыһаарыгар төрөппүттэр көмөлөһүөх тустаахтар. Ол көмө араас өрүттээх: уруоһу аахтары, туһалаах кинигэни ааһарга сүбэлээһин, нууччалыы кэпсэтин уонна да атыттар. Оттон кэргэнин Кэжениннар уолларыгар Андрейга көмөлөһөр туһунаа кырдыгы баара, саһаан да көрбөттөр. Кинилэр дьаһэлэтигэр иһиһигин даһаны үттээх-аан.

Уол аҕата күүтэр диэтибит. Ити кырдык. Кэм үөрэнэр олоһоһхут дьэ, өссө оһуолаада кэлэр-барар дьээн буоллар, итинник этиа суох этибит. Кинилэр уоллара Андрей Кэженин сыһаалаан-соһулаан, нэһинчэ төрдүс кылааһы, ону да иккис сылыгар, бүтэрдэ. Бу өбөһү, үһүс кылааска үөрэнэ сырыттарына, нуучча кылааһыгар көһөрбүттэр. Урут сааламы үөрэнэн иһитт өбөһүтүттэринэ—төрөтэ—барыта марахана чуолкай. Андрей сурунка мөлтөх, нууччалыы көнсир дьэра саһдыбатах. тылын саһааһа олус дьадагы. Онон айылга үөрэрин, историни кэпсиригэр, нууччалыы сатаан саһарымына, үгүстүк эрайдыра.

Үөрэнэр да өбө өрүү оһуолаада сылдьыбит, күн үгүс аһаран дьэтигэр атаарар. Үөрэнэччи уруокка ылыт билигин, дьобуру салгы сайыһаарыгар төрөппүттэр көмөлөһүөх тустаахтар. Ол көмө араас өрүттээх: уруоһу аахтары, туһалаах кинигэни ааһарга сүбэлээһин, нууччалыы кэпсэтин уонна да атыттар. Оттон кэргэнин Кэжениннар уолларыгар Андрейга көмөлөһөр туһунаа кырдыгы баара, саһаан да көрбөттөр. Кинилэр дьаһэлэтигэр иһиһигин даһаны үттээх-аан.

Уолбут кылааһын таһыста дьээн, кинилэр билигин бөйөһө уоскутунар бырааттара суох. Этилиһитин курдук, Андрей кылааһын нэһинчэ таһыста. Хаһа, эһиһа бөһсө кылааска үөрэннө туар. Андрей сайыһа дьарыһтанарыгар төрөппүттэр көмөлөһө наада.

Г. МАКАРОВА, учуутал.

Редактор Н. П. ВАСИЛЬЕВ.

Таһыыр көргөһөм, аймакһыт, Эрлик Эрстиин аатынан колхоз чилиһэ, колхозунай тутул петерана
ИЛЛАРИОНОВ ВАСИЛИИ ВАСИЛЬЕВИЧ I
уһун, марахан марын көнниттэн өлбүтүн диригиттик курутууан туран, бокуоннуу бары таһаарыстарыгар, билэр дьонноругар кыһиннэрибит.
Көргөһө, аймахтара.